

О Б Щ И Н А Ш У М Е Н

9700 гр. Шумен, бул. "Славянски" № 17, тел./факс: 054/800400

e-mail: mayor@shumen.bg, <http://www.shumen.bg>

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ШУМЕН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА ОБЛАСТ ШУМЕН ЗА РАВЕНСТВО, ПРИБЩАВАНЕ И УЧАСТИЕ НА РОМИТЕ (2021 – 2023)

2021 г., проект

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) е рамков документ, който задава насоките за изпълнение на политиките за социално-икономическо приобщаване и участие на ромите. Проектът на Стратегията отчита научените уроци и надгражда постигнатото в периода на изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020) (НСРБИР).

Планът за действие на община Шумен (2021-2023) е разработен в координация и субординация със стратегическите цели и приоритети на Стратегията на област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030).

Планът за действие на община Шумен (2021-2023) е израз на политиката на Община Шумен чрез взаимодействие с местните общности да се подобряват социално-икономическите условия на живот на уязвимите малцинствени групи.

В настоящия документ терминът „роми“ се използва като общ термин¹. Той включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. В България трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права². Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Общинският план за действие задава основни принципи на общинската политика за равноправно интегриране на българските граждани от ромски произход и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация. Приложен е интегриран териториален подход, при който на териториален принцип едновременно се предприемат мерки и обединяват ресурси по различни приоритети, съобразени с местните специфики и нужди, с цел постигане на видима промяна на населените места.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., населението на Област Шумен наброява 180 528 души (в т.ч. са отговорили 167 952 души), като ромският етнос е трети по численост след българския и турския, като съответно българският наброява 99 446 души, а турския – 50 878. Към 01.02.2011 г. като роми се самоопределят 13 847 души.

За община Шумен разпределението е следното:

---

¹ Следвайки рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва името „роми“ като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население възприема като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне; Терминът роми е общ термин, който обединява етнически групи, живеещи в България от векове, които имат обща история, сходни езикови, културни и социални характеристики, и които се самоопределят като роми или се възприемат от мнозинството като роми (миллет, власи и други). В България ромските общности са разделени на две основни диалектни общности, пет основни групи и осемдесет и осем подгрупи. Виж „Класификация на ромските групи и подгрупи в България“, Роми в България: информационен справочник, OSF, София 2008.

² Съгласно член 10 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) „при определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът се стреми да се бори срещу всяка форма на дискриминация, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.“ Европейският институт за равенство между половете определя междусекторността като „аналитичен инструмент за изследване, разбиране и даване на отговор на начините, по които полът има отношение към други личностни характеристики/идентичност и как тези взаимовръзки допринасят за уникални прояви на дискриминация“. Това определение се прилага в еднаква степен за всяка форма на дискриминация.

Таблица НСИ

Население по етническа група – Преброяване 2011							
	население	в т.ч. отговорили	българска	турска	ромска	друга	Не се определя
Община Шумен	93 649	87 377	68 781	13 179	4 042	721	654
Област Шумен	180 528	167 952	99 446	50 878	13 847	2 093	16 88

Според дела на самоопределилите се като роми лица, община Шумен се нарежда на девето място в областта.

Като основна непосредствена целева група на Плана са идентифицирани 4042 български граждани от ромски произход и други в уязвимо социално-икономическо положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, разпределени в следните райони:

- кв. „Витоша” и кв. „Млада гвардия” на територията на гр. Шумен;
- обособени компактни групи ромско население в кв. Дивдядово, кв.Макак, кв. Мътница и в с. Ивански, с. Друмево, с. Салманово, с. Вехтово, с. Илия Блъсково, с. Струйно, с. Градище.

Възрастовата структура на ромите в Област Шумен съгласно последното преброяване, по данни НСИ-2011 е следното: ромите в диапазона над 70 години са едва 459 души, а при българския етнос – 15 391 души доживяват до 70 и повече години. Най-многобройни са преброените роми в диапазона 0-9 г. (2 596 души), 10-19 г. (2 336 души), 20-29 г. (2401 души).

Основен принцип при разработването на Плана за действие на община Шумен за изпълнение на Стратегията на област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) е **ПАРТНЬОРСТВОТО** и широките консултации с всички заинтересовани страни. Тяхното участие във всеки етап от процеса на подготовка на документа е в стремеж за отразяване на реалните нужди и значими проблеми на общността, имащи пряко отношение към социално-икономическото развитие на Общин Шумен, както и обхващане на всички възможни решения.

Общинският план е разработен чрез съвместни дейности и партньорство между Община Шумен и Регионална дирекция „Социално подпомагане“, Дирекция „Бюро по труда“, Регионална здравна инспекция; Регионален инспекторат по образованието; Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни; Комисия за защита от дискриминация; Комплекс за социални услуги; представители на общностите, за които са предназначени мерките; училищата и детските градини на територията на общината. Със заповед № РД – 25 – 1828/02.08.2021 г. е определен оперативен общински екип за разработване на Плана за действие на община Шумен 2021 – 2023, включващ широка група от 20 представители на гореизброените институции.

Финансирането на изпълнението на дейностите ще се осъществява със средства от Общинския бюджет и Републиканския бюджет, както и със значителен размер на средства от европейски фондове за периода 2021 – 2027 г., както и договорени европейски средства от оперативните програми действащи за периода 2014 – 2020.

Планът за действие е отворен стратегически документ, който подлежи на допълнение и актуализиране.

Основните приоритети на плана за интегриране на ромите са:

- Образование;
- Здравеопазване;
- Заетост;
- Жилищни условия;
- Върховенство на закона и недискриминация;
- Култура и медии.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНАТА

На базата на статистически данни от общински и регионални структури...

Всички изброени по-горе проблеми са детайлно „мапирани“, отчетени в анализа на ситуацията и застъпени за решаване по отделните приоритети на Плана.

„ОБРАЗОВАНИЕ“

При преброяването през 2011 г., населението от ромски или друг етнос над 7 и повече години за Област Шумен възлиза на 12 038 души. От тях едва 0,39 % са със завършено висше образование (48 души). 782 души или 6.49 % са със средно образование. С основно образование са 4323 души (35.9%), с начално и по-ниско образование са 4230 (35.13%), а 679 не са посещавали никога училище.

На територията на община Шумен към 2021 г., образователно-възпитателните дейности с подрастващото поколение се реализират в 23 общински и професионални училища (начални, основни, СУ, гимназии), 28 детски градини и 2 центрове за личностно развитие – УСШ и ОДК, както и 2 средношколски общежития.

След обстоен анализ на състоянието на образователните институции и включването в образователния процес на детските градини и училища от социално-уязвими групи в община Шумен се налагат следните изводи:

- Съществуват все още деца и ученици на 5, на 6 и на 7-годишна възраст, необхванати в подготвителни групи в ДГ и непостъпили в първи клас в училищата на територията на община Шумен. В значителна степен те са от ромски произход.
- Висок е дялът на деца и ученици от ромски произход, които не владеят добре български език или го владеят в много ниска степен и поради тази причина отпадат рано от училище или са застрашени да отпаднат.

□ Значителен е броят на ученици от ромски произход в риск от отпадане от училище и на тези, които пътуват през учебно време до чужбина и след завръщане са със значителни пропуски, респективно с ниски постижения в образователно-възпитателния процес и на външни оценявания.

□ Сравнително малък е броят на учениците в уязвимо положение, които са реинтегрирани чрез избор на самостоятелна форма на обучение за придобиване на основно и средно образование.

□ През учебната 201/2020 година не са реализирани дейности по ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни.

□ Доказателство за високата степен на незаинтересованост на родители и ученици от ромски произход за участие в образователно-възпитателния процес в училище е факта, че над 23 % от учениците с голям брой неизвинени отсъствия са от тази група.

□ Като положителна тенденция се очертава участието на ученици от малцинствени етнически групи в различни извънкласни дейности, провеждани в училищата на територията на общината, а така също и работа в известна степен и с техните родители.

□ Налице е интерес за повишаване на професионалната квалификация на педагогически кадри за работа в мултиетническа учебна среда.

□ Сравнително нисък е делът на записаните ученици в продължаващо средно образование. Наблюдава се обаче тенденция за отпадане на учениците по време на обучението. Запазва се и тенденцията на най-честите причини за отпадане от обучение – ранни бракове, заминаване в чужбина.

□ Седем училища в община Шумен са с висока концентрация на ученици от ромски произход - ОУ „Васил Левски“ – с. Градище, ОУ „Панайот Волов“ – с. Мадара, СУ „Трайко Симеонов“ – Шумен, III ОУ „Димитър Благоев“ – Шумен, VI ОУ „Еньо Марковски“ – Шумен, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Царев брод, ОУ „Христо Ботев“ – с. Ивански, ОУ „Христо Ботев“ – с. Друмево.

□ Въпреки, че в община Шумен има налични университет и колежи за продължаване на обучението и придобиване на висша степен на образование, все още е много нисък броят на младежите от ромски произход, записали се в обучение. Още по-незначителен е и броят на ромите завършили висше образование. Една от причините са таксите за висше образование, но не тя е най-важната. Като по-важна такава се откроява все още липсата на ценности и мотивация на младите роми да се образуват във висша степен на образование.

□ Обобщените данни от образователните институции на територията на община Шумен сочат тенденцията много млади роми да са незаинтересовани за своето образование, да не тръгват на училище или рано да го напускат, да допускат голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, да имат ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно добре да владеят български език. Факт е и неангажираността и ниския родителски капацитет за оказване на необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите към по-добро образование, като необходима предпоставка за по-добра социална и трудова реализация.

Наред със слабите страни и предизвикателствата за още по-целенасочена работа в посока образователна интеграция, се наблюдават и множество положителни тенденции.

През 2020 г. в Приоритет Образование е работено в посока изпълнение на политиките, мерките и дейностите, залегнали в Стратегия за развитие на образованието в община Шумен за периода 2018-2023 г., а именно:

1. Изграждане на оптимална предучилищна и училищна образователна структура (мрежа от предучилищни и училищни образователни институции);
2. Постигане максимален обхват на децата в предучилищна и училищна възраст;
3. Интегриране в образователната система на деца и ученици от различни етноси, социално уязвими общности и деца нуждаещи се от допълнителна подкрепа;
4. Осъществяване на плавен преход между различните възрастови етапи на предучилищната и училищна подготовка;
5. Подобряване на физическата среда в предучилищното и училищното образование чрез модернизация и обновяване на материално-техническата база, интериора, обзавеждането, дворните пространства и спортни площадки;
6. Поддържане на добра организация на транспортно обслужване на децата и учениците, и персонала в детските градини и училищата на общината;
7. Преодоляване на негативните прояви, насилието и превенция на агресията в ранна детска възраст;
8. Осигуряване на координация между различните институции в и извън системата на образованието с цел повишаване ангажираността на местната общност към процесите на развитие на предучилищното и училищното образование;
9. Професионално развитие и квалификация на педагогическите кадри.

Всички детски градини от община Шумен през 2020 година са включени в Проект на МОН по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. – „АКТИВНО ПРИОБЩАВАНЕ В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ“. Целта на проекта е повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца от уязвими общности като за децата се осигурява допълнително обучение по български език и провеждане на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа, осигуряване на допълнителен педагогически и непдагогически персонал, осигуряване на учебни материали, пособия, помагала и др.

Община Шумен от 2016 до 2020 г. успешно изпълнява проект „Взаимодействието с общността, фактор за по-добро бъдеще и успешна интеграция“ по програма „Здраве и образование за всички“ по Българо-швейцарската програма за сътрудничество. Чрез проектните дейности се осъществи комплексен подход на въздействие в областта на образованието, здравеопазването и културната идентичност с целевата група – деца, родители, учители от ДГ „Пролетна дъга“-Шумен, ученици, родители и учители от Обединено училище „Христо Ботев“- с. Ивански, представители от ромския етнос от кв. Млада гвардия, кв. Еверест, кв. Витоша от град Шумен и от село Ивански. Успоредно с това са реализирани инфраструктурни дейности, както и оборудване на реновираните обекти: нов комплекс с пълно оборудване за нова група от 18 деца към ДГ „Пролетна дъга“-Шумен; учебен център за извънкласни дейности към Обединено училище „Христо Ботев“-с. Ивански; основен ремонт и оборудване на два медицински кабинета и санитарни възли на първи етаж от здравна служба в с. Ивански;

изграждане на пристройка със санитарни възли и медицински кабинет към основната сграда на ОБУ „Христо Ботев“-с. Ивански.

Община Шумен продължи да изпълнява поетите ангажименти с цел постигане устойчивост на целите на проекта като през 2021 г. бе одобрена и предстои да стартира изпълнението на проект: BG05M9OP001-2.056-0011 СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ НА УЯЗВИМИ ГРУПИ В ОБЩИНА ШУМЕН”, където в Компонент II, изпълнение на дейности по НОИР ще бъдат обхванати в образователна интеграция над 150 деца от училищата и ДГ с най-висока концентрация на ромски ученици.

В Национална програма „Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот“ 4 училища от община Шумен - VI ОУ „Еньо Марковски“, СУ „Трайко Симеонов“, СУ „Сава Доброплодни“ и ОУ „Панайот Волов“ - с. Мадара, участваха с разработени дейности в посока привличане на родителите като активни участници в училищния живот с цел по-лесна адаптация и социализация на децата им в училищната среда и изграждане на по-стабилна връзка между родител-учител-училище в посока на доверие, уважение и толерантност между трите страни.

В проекта „Всеки ученик ще бъде отличник“ са включени 5 училища от град Шумен – III ОУ „Димитър Благоев“, VI ОУ „Еньо Марковски“, СУ „Трайко Симеонов“, ПГССХТ и ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“, а проектните дейности са насочени към превенция на отпадането и задържане на ромските деца в училище, увеличаване на броя на реинтегрираните / записаните отново в училище деца, увеличаване на процента на ромските младежи, които продължават своето образование в средни училища/ гимназии.

ДГ „Пролетна дъга“ – Шумен участва в НП „Успяваме заедно“-модул „Хубаво е в детската градина“ с дейности, свързани с обхващане на децата в предучилищна подготовка, успешна адаптация и плавен преход от семейната среда към детската градина, оказване на подкрепа на родителите за подобряване на грижата за децата. В детската градина продължиха подобренията на материално-техническата база и заниманията с деца, невладеещи български език, както и съвместни извънкласни дейности с деца, родители и учители.

В VI ОУ „Еньо Марковски“, СУ „Трайко Симеонов“, ПГССХТ и ПГОХХТ „Проф. д-р Асен Златаров“ в град Шумен и в ОУ „Васил Левски“ - с. Градище, ОУ „Панайот Волов“ - с. Мадара, ОБУ „Христо Ботев“ - с. Ивански и ОБУ „Христо Ботев“ - с. Друмево са назначени образователни медиатори по проект „Подкрепа за успех“ на МОН.

Изключително полезно е взаимодействието на образователните медиатори с родителите на деца и ученици в риск от отпадане от училище; за повишаване мотивацията за учене и постигане на по-високи образователни резултати; за активно включване в различни извънкласни дейности и публични прояви.

В пандемичната обстановка образователните медиатори работиха на първа линия за времето на извънредното положение. Съвместно с учители и директори посещаваха домовете на учениците, разнасяха учебни материали, помагаша в дистанционното обучение, оказваха съдействие за преодоляване на затруднения при подготовката, обсъждаха с родителите образователните резултати и постижения на техните деца. Поради липса на дигитални устройства и интернет-свързаност, образователните медиатори изпълняваха ролята на „жива“ връзка между училището, учителите и родителите. Независимо от обстоятелствата образователните медиатори намираха интересен начин да организират събития по повод Василица (Банго Васили) - Ромската Нова Година, 8 април - Международния ден на ромите, Великден,

Гергьовден, 24 май, края на учебната година., Деня на толерантността-запомнящи се извънкласни дейности.

Чрез **Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“** са организирани работни и квалификационни срещи и обучения на образователните медиатори за повишаване компетентностите и уменията им за работа в мултиетническа среда, предоставяне на методическа помощ и материали и обмен на добри практики.

На територията на общината функционира и **ЦСРИ за деца от рисковите групи, изграден към ромска фондация „Искра“, Шумен**, където от януари 2021 г., до юли, направленията издадени от ОЗД са 35 бр., а предварителните оценки на потребностите са 35 бр.

ЦСРИ развива различни дейности – училищна подкрепа, психологическо консултиране, социални умения и др., което е един добър пример за предоставяне на образователни услуги в общността.

Дейностите са подкрепени, чрез участие на децата в различни клубове:

1. Книгата е моя приятел – спомага за развитие на четивната техника на децата, дава им възможност да се изявяват пред публика, да рецитират стихове и да развиват ораторски умения. Клуба развива и театралното изкуство.
2. Добра къщовница – децата се научават да подреждат естетически маса, да сервират храна и напитки и придобиват умения за приготвяне на топли и студени сандвичи, приготвяне на аламинути и др.
3. Млад еколог – запознават се с природата, как да се грижат за цветята, храстите и дърветата. Научават за различните видове растителност (листа, кора, плод). Учат се как да опазват природата. Събиране на отпадаци, разделно изхвърляне на отпадъците.
4. Развитие на креативно творческите умения – децата се научават да рисуват, апликират, да изработват пана и сувенири от природни материали.
5. Клуб – Грижа за животните.
6. Запознаваме децата с различните професии.

В социалната услуга се правят родителски срещи , запознават се родителите с постиженията на децата, ученическите им компетенции и социалните им умения за вграждане в социума.

ЦСРИ добре си партнира със служителите на различни инстанции. Периодично полицейски служители презентират на децата техники по безопасност на движението, актуализират знанията им за светофарната система, пресичане на обозначени места и управление на велосипед.

Доброволци от БЧК младежи, участват в съвместни дейности на Центъра. Изнасят беседи и подпомагат родителите на децата ползващи услугата ни.

Екипът от служителите работи на терен, посещава родителите, близките и роднините на децата. По време на Ковид пандемията, ЦСРИ организира различни кампании за снабдяване на децата и родителите с лични предпазни средства, дезинфектанти, с топли дрехи и обувки за зимният период и др.

В двата центъра за личностно развитие, които функционират в общината - **ЦПЛР-ОДК „Анастас Стоянов“** и **ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“** се осъществява държавната политика за личностно развитие на децата и учениците чрез организиране на дейности за развитие на индивидуалните им способности и дарования в областта на науките, технологиите и изкуствата, спорта, гражданското образование, за придобиване на умения

за лидерство, кариерно ориентиране и консултиране, педагогическа и психологическа подкрепа.

Дейностите по обучение в ЦПЛР-ОДК „Анастас Стоянов“ и ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“ се осъществяват в следните области:

1. науки и технологии
2. изкуства – музикално, танцово, театрално, изобразително и приложно -
4. гражданско, здравно и екологично образование
6. спорт- волейбол, бойни изкуства, хандбал, футбол, лека атлетика

Общият брой деца и ученици, включени в постоянните и временни групи за учебната 2020/2021 г. е в ЦПЛР-ОДК „Анастас Стоянов“ – 1877, а в ЦПЛР-УСШ „Хан Крум“ – 1293.

„ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ”

През последните години средната продължителност на живота в България³ следва общата за ЕС тенденция на нарастване и достига 74.8 години през 2017 г., спрямо 72.7 години през 2007 г., но остава най-ниска в ЕС.

По данни на Евростат за 2018 г. очакваната продължителност на живота в момента на раждане в ЕС е: 78.2 години за мъжете и 83.7 за жените. За ромското население тези прогнози са с 10 години по-ниски.

Същевременно, страната остава с най-висока смъртност в рамките на ЕС, при допълнително нарастване на показателя през последните десет години, като през 2017 г. коефициентът на смъртност достига 15.5‰ (при 10.3‰ средно за ЕС).

Очертаните демографски тенденции на национално ниво са еквивалентни и за очертаването на общата картина и общината. Затова подобряването на здравето на всички граждани на община Шумен е в основата на местните политики в областта на общественото здраве. Целите, свързани с този приоритет, са насочени към активна промоция на здравето и превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефективен достъп до здравни грижи и здравно обслужване.

Усилията на община Шумен в провеждането на политики в областта на здравната профилактика сред лицата в риск, при които е налице и висока мобилност и затруднен достъп до медицински грижи, осигурява устойчивост на превантивните дейности не само сред уязвимите общности, но и сред обществото като цяло; подкрепа и медицински грижи, за ограничаване разпространението на COVID-19, ваксинационни програми и др.

На територията на община Шумен са разгърнали своята дейност няколко лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, които работят съобразно наличните нормативни изисквания: „МБАЛ – Шумен”, „КОЦ – Шумен” ЕООД, „ДКЦ I – Шумен” ЕООД, „МТЛ I – Шумен” ЕООД и 57 лекарски практики.

По неофициални данни над 60% от ромското население в община Шумен е здравно неосигурено, което обстоятелство предполага затруднен достъп на общността до качествени здравни грижи и профилактика, въпреки наличието на такива.

³ Национална програма за развитие: БЪЛГАРИЯ 2030, Приложение 2 към НПР 2030 - Анализ на социално-икономическото развитие на страната след присъединяването ѝ към ЕС (Май 2019 г.)

За изминалите няколко години общината и функциониращите институции работят усилено по:

1. Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими етнически общности с концентрация на бедност. Системно провеждане на дейности, осигуряващи здравните аспекти на ранното детско развитие.
2. Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост.
3. Повишаване на информираността в областта на общественото здраве.
4. Развитие на концепцията за здравна медиация.
5. Подобряване на комунално-битовите условия в публичната среда на
6. ромските квартали за осигуряване на живот в здравословна и чиста среда на обитателите им за превенция на появата и разпространението на инфекциозни болести.
7. Осигуряване на устойчиво изпълнение на политиката по отношение
8. Провеждането на ваксинапрофилактиката и разширяване на обхвата на ваксинираните лица с оглед изпълнение на имунизационния календар, националните ваксинационни програми и поддържане на висок имунизационен обхват.

За изминалата 2020 г. община Шумен чрез структурата си Общински Здравен Център за информация, консултации и образование /ОЗЦ/ и неговата основна единица Превантивно-информационен център за превенция на зависимости /ПИЦ-Шумен/, в качество на основен изпълнителен орган към Общински съвет по наркотични вещества Шумен, продължи да осъществява целенасочена здравно-образователна дейност спрямо основната целева група на Общинската превантивна програма – млади хора на възраст 12-24 години, живущи или временно пребиваващи в териториалните предели на административната единица.

Общински здравен център /ОЗЦ/, Превантивно-информационен център /ПИЦ/, Център за обществена подкрепа /ЦОП/ и здравните медиатори през календарния период провеждат тренинги за здравословен начин на живот с млади хора в неравностойно положение от социални заведения, млади хора от други етнически общности и др.

Продължава работа по Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН” в Община Шумен в партньорство с РЗИ и БЧК – Шумен.

При създадите се условия на пандемия в които бе необходимо преосмисляне на дейността и работният график по обясними причини работата бе реорганизирана и насочена предимно към други алтернативни форми за работа с младите хора на град Шумен. Здравно-образователните беседи, дискусии и конкурси също на здравна тематика се пренасочиха в интернет пространството. Специалистите продължиха линията на здравно образование с теми като: „Наркотични зависимости”, „Превенция на ХИВ/СПИН и сексуално преносими инфекции”, „Рискове свързани с агресивно поведение и прояви на насилие” “Психично здраве“ и др. За отчетния период са обхванати 26 класа /578/ ученици на възраст от 7 до 19 години в град Шумен.

Интернет консултации на страницата на ОЗЦ за периода януари-декември, 2020 г. /www.ozc-shumen.org/ са 41. ОЗЦ/ПИЦ работи с млади хора от рискови социални групи като младежи от Комплекс за социални услуги ”Детелина” – Шумен, Средношколско общежитие „Младост” и СО 2. През периода с младите хора от изброените институции са организирани тематични тренинги и различни интерактивни занятия на здравна тематика, обхванати в извънкласна дейност и ангажиране на свободното време са 75 младежи.

През 2020 г., също е създадена „мрежа“ между ОЗЦ/ПИЦ и педагогически съветници / психолози от всички училища в град Шумен. В изпълнение на дейности по провеждане на Национална АНТИСПИН кампания и по повод отбелязването на Световния ден на съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН, във връзка с Програмата „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“ се проведе конкурс „Обичай безопасно“. Целта на програмата е да допринесе за ограничаване на разпространение на ХИВ сред населението и подобряване на качеството на живота на хората, живеещи с ХИВ/СПИН в България. Конкурс: „Ателието ми е вкъщи“ организиран съвместно с „Арт“ школа към ЦПЛР-ОДК „Анастас Стоянов“. Разпространени бяха и много други дейности като: „Фото – есе“ на ОБСНВ - Габрово и виртуален конкурс „Силата е в нас“ на град Стара Загора. Млади хора от град Шумен спечелиха много награди от конкурс обявен от ОБСНВ – Видин.

В интернет мрежата бе разпространен изготвен специализиран бюлетин „Здравно междучасие“, който бе предоставен на вниманието на педагогическите съветници от всички училища – Шумен. Информацията в изданията е съобразена с изискванията и потребностите на възрастовата група.

Изпълнени са и редица **ДЕЙНОСТИ**, заложи в Общинска програма за превенция на наркотични зависимости – Шумен 2018 - 2020 година и План за работа 2020 г./ Националната стратегия за борба с наркотиците.

1.1. Превантивна работа в училищата, където са обхванати общо 578 ученика.

1.2. Превантивна работа с родители за периода, където са 31 обхванати родители, от тях насочени към други институции - 10 души /КСУДС; МКБППМН; ЦОП; ДКЦ I; РЗИ/.

1.3. Проведени са също редица **КАМПАНИИ** като „Бъдете влюбени безопасно!“, „Засилване на борбата за здраве и права“, „Ваканция без риск“, Национална кампания „Спри сега, за по-добро здраве утре“, „Здраве за правосъдието. Правосъдие за здраве“, „Узнай своя статус “ХИВ/СПИН“ и др., в които са обхванати 20 ученика от 7 и 8 клас, както и 23 родители.

1.4. Издаване и разпространение на информационни материали - „Книжка за родители“, „Книжка за Вас“ /насочена към подрастващи и млади хора/, тефтери брошури, флаери, спортни пособия и др.

В процеса на изпълнение на здравната политика община Шумен използва и здравни медиатори, работещи активно на терен. Извършените дейности през 2020 г. от здравни медиатори по приоритет Здравеопазване са:

Съдействие на ОПЛ при провеждане на:

- планови имунизации и имунизационни кампании – 118 деца;
- планови имунизации и имунизационни кампании – 1 възрастен;
- профилактични прегледи – 6 деца;
- профилактични прегледи – 32 възрастни.

Подпомагане достъпа до медицинска помощ:

- консултации – 230 пъти;
- попълване на документи – 9 пъти;
- следване на процедури – 25 пъти;
- съпровождане до здравни институции – 98 пъти;
- възстановяване на здравноосигурителни права – 7 лица;
- патронаж в общността – 202 пъти.

Дейности по промоция на здравето- здравно-информационни кампании:
- превенция на инфекциозни заболявания; хигиена; хранене – 10 броя;
- семейно планиране, сексуално и репродуктивно здраве – 4 броя;
- брой разпространени здравно-информационни материали /ХИВ/ СПИН;
COVID-19 – 945 броя;
- съвместна работа с РЗИ и др. институции; участие в обучение, семинар – 25 пъти.

КСУДС Шумен с Институт по социални дейности и практики (ИСДП) работи съвместно за предоставяне на социални услуги за деца и семейства в Шумен, работи по случаи с деца и родители, насочени с направления от Дирекция „Социално подпомагане“/ Отдел закрила на детето. Активна е работата на организацията за защита правата на децата и семействата. Организираме кампании за повишаване чувствителността на общността към проблемите на социално уязвими групи.

ИСДП чрез КСУДС – Шумен и останалите структури по места, организира обучения и групови програми за деца и родители, насочени към превенция и ранно детско развитие. Чрез обучителните програми се подкрепя развитието на компетенциите на специалисти от социални и образователни институции.

Организираната подкрепа е за деца и семейства от различни целеви групи, които преживяват поредица от трудности. Тридесет процента /30%/ от насочените случаи са семейства, поставени в риск от социално изключване.

Експертиза на екипа е насочен към:

- Консултиране и подкрепа за промяна и преодоляване на трудности във връзка с родител – дете. Към услугата се насочват родители с дефицити в родителските умения, които чрез подкрепа от специалисти се грижат за децата си в семейна среда.
- Интензивна подкрепа, информиране, застъпничество и придружаване на родители в грижите за деца. Услугата се ползва най – често от млади родители, които нямат подкрепяща среда. Придружавани са активно от специалисти за регистриране при лекар, записване в детска градина, училище, ДБТ, кандидатстване за общинско жилище и пр.
- Консултиране, информиране и подкрепа на непълнолетни бременни и майки.
- Оценка на родителски капацитет.
- Услуга Звено „Майка и бебе“ осигурява подслон, защитено пространство и подкрепа на рискови майки в с цел превенция на изоставянето.
- Интензивна подкрепа на деца в среден и висок риск да отпаднат от училище и за деца за които има риск да попаднат в неблагоприятна среда за развитие чрез услугата Център за работа с деца на улицата.
- Детски център за застъпничество и подкрепа ЗонаЗаКрила-Шумен, като част от структурите на ИСДП, оказва подкрепа на деца и родители, жертва на насилие и свидетели на престъпление. Екипът предоставя групови програма за превенция на насилието в училища и детски градини, група за самопомощ на жени, жертви на насилие и др.

В изпълнение на заловените мерки в Приоритет „Здравеопазване“ в общинския план за действие, КСУДС Шумен и неговите структури, ще продължат да участват активно в изпълнение на различни дейности по превенция: Подкрепа и консултиране на семейства и бъдещи родители за добро родителстване. Индивидуална и/или групова подкрепа; Училище за бременни и др.

През 2020 г. и до сега продължава усилената работа и на Център за обществена подкрепа /ЦОП/ по изпълнение на:

1. Работа по направления на ОЗД гр. Шумен:

- Общ брой направления- 52
- брой- възрастни-29;
- брой деца-37;
- млади майки- 5;
- непълнолетни майки- 5;
- деца с увреждания- 3
- Ползвани социални услуги в ЦОП- Шумен:
- Социално- педагогическо консултиране- 10 деца;
- Наблюдение върху здравословното състояние на дете – 3 деца;
- Подготовка и консултиране след реинтеграция- 4 семейства;
- Консултиране и подкрепа в грижите за дете- 2 семейства;
- Повишаване на родителския капацитет и формиране на умения за отговорно родителстване – 3 семейства;
- Проучване на нагласите на дете за вписване в регистъра за осиновяване – 3 деца;
- Подготовка за самостоятелен начин на живот – 4 деца;
- Консултиране във връзка с възрастовите особености на дете- 3 деца;
- Социално консултиране във връзка с подобряване връзката между дете и родител- 1 дете и 1 родител;
- Консултиране и подкрепа за преодоляване на езиковата бариера и училищна подготовка- 1 дете;
- Оценка на родителски капацитет - 3 възрастни;
- Консултиране и подкрепа при отглеждане на дете и проследяване на грижите за него в семейна среда- 3 семейства;
- Консултиране и подкрепа с цел изграждане на умения за родителстване - 1 семейство;
- Консултиране и подкрепа на непълнолетна майка в грижите за детето ѝ -5 майки;
- Консултиране и подкрепа с цел превенция на ранно съжителстване - 1 семейство;
- Консултиране на непълнолетна бременна- 3 момичета;
- Присъствие на социален работник по време на лични контакти между дете и родител- 1 дете, 1 възрастен;
- Превенция на девиантни прояви- 1 дете.

2. Извършените дейности за в областта на здравеопазването:

- Прегледи и въвеждане на вътрематочни песари на неосигурени жени – 62 жени;
- Закупуване на лекарствени средства - 4 деца;
- Придружаване на хора за подаване на документи и освидетелстване пред ТЕЛК – 13 лица;
- Придружаване за преглед при специалист на неосигурени лица – 66 жени;
- Придружаване за преглед при специалист на деца – 7 деца;
- Оказване на съдействие за приемане и лечение на неосигурени хора в МБАЛ - 27 лица;
- Оказване на подкрепа за новородени бебета - 10 семейства;
- Проведени медицински консултации на неосигурени лица – 163 броя.

„ЗАЕТОСТ”

Успешната интеграция на пазара на труда и повишаване на пригодността за заетост на групите в неравностойно положение на пазара на труда е един от основните приоритети на активната политика по заетостта, както на национално и регионално ниво, така и на местно ниво.. Чрез прилагането на комплекс от мерки за подпомагане на бързи и качествени преходи от неактивност и безработица към заетост или от образование към заетост се цели успешната интеграция на тези лица, както на пазара на труда, така и в социално-икономическия живот на страната.

Докато малко повече от един на десет етнически българи спада към групата на неактивните младежи, това важи за близо един от трима етнически турци и двама от трима роми. Според изследване на Института по пазарна икономика⁴ това има голямо значение за политиките, тъй като то показва, че са необходими продължаващи усилия, така защото образователната система и трудовият пазар да съумяват в по-голяма степен да интегрират представителите на етническите малцинства, независимо от образователното ниво, пола или региона, както това се случва с представителите на българския етнос.

Безработните младежи до 29 години са една от приоритетните целеви групи на активната политика на пазара на труда. Своевременна подкрепа на младите хора ще се предоставя чрез изпълнението на новата Препоръка на Съвета на ЕС „Мост към работни места – укрепване на Гаранцията за младежта“.

Целенасочените мерки за насърчаване на активното поведение на младежите, повишаването на пригодността им за заетост, подпомагането на тяхната инициативност и предприемчивост, повишаването на мотивацията им за труд и успешната им интеграция в заетост, противодействието на дискриминацията на пазара на труда са важен елемент за постигане на целите на приоритета.

Стратегията насочва внимание към младежите, които по-трудно намират работа, поради по-ниската конкурентоспособност на пазара на труда, като безработни до 29 години; младежи, които са без работа, необхванати от системите на заетост, образование и обучение (NEETs); младежи, рано отпаднали от системата на образованието.

Броят на регистрираните самоопределили се като роми в Дирекция "Бюро по труда"- Шумен към 31.12.2020 г.- 150 бр. От общо 1280.

Общия брой регистрирани лица от Община Шумен в ДБТ- Шумен към 30.07.2021 г. е 1384, от тях 158 лица са се самоопределили като етническа принадлежност като роми, делът им е 11,4% от общия брой регистрирани лица в Община Шумен.

Общия брой регистрирани безработни младежи до 29 г. от Община Шумен в ДБТ – Шумен към 30.07.2021 г. е 125 лица. От тях 80 лица са женени, 37 лица са с основно или по-ниско образование, 41 лица със средно общообразователно и 42 лица със средно професионално образование.

Включените в програми за заетост за периода 01.01-30.07.2021 г. от Община Шумен са 42 лица, както следва: По програма „Старт на кариерата“ -14, по Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания -1, по НП „Активиране на неактивни лица“ -2, Програма „Помощ при пенсиониране“ -2, по национална програма „Малпомена“ -10, по Регионална програма за обучение и заетост в Община Шумен – 13 лица.

---

⁴ Оценка на NEET в България и мерки на политиката за тяхната ефективна интеграция. ИПИ, 2019

От тях от уязвими групи са като следва: лица с трайни увреждания -2, младежи до 24г. -2, младежи до 29 г. -4, безработни лица над 50 г. -6 и продължително безработни лица -2.

Включени в насърчителни мерки от ЗНЗ за периода 01.01-30.07.2021г. са 17 лица, като всички от тях са от уязвимите групи.

Данните показват висок дял на безработните лица от ромски произход. Налице е ниско ниво на образование и на активност за реализиране на трудовия пазар, неумение за търсене на работа, както и нежелание за участие в курсове и програми за квалификация и преквалификация. Всичко това води до процес на дълготрайна безработица сред лицата от този етнос, липса на мотивация за работа и последваща загуба на трудови навици. Сериозен проблем при ромите остава високият дял на самонаетите, упражняващи свободна професия и семейни работници в строителството, селското стопанство и комуналните услуги без трудов договор.

Въпреки, че се вземат мерки, все още не намалява общоизвестната тенденцията при ромите към осигуряване на доходи от социални помощи.

Ниските реални доходи, а понякога и липса на такива, намалява значително жизнения стандарт на тази уязвима група от населението в общината. Наблюдава се в най-голяма степен при ромите явлението „работещи бедни“. Данните на национално ниво по отношение на работещите лица показват, че най-висок е относителният дял на работещите бедни сред ромската етническа група – 27.5%, при 24.0% работещи бедни от турската етническа група и 22.0% сред българската етническа група.

Образователното равнище оказва силно влияние върху риска от бедност. Рискът от бедност за лицата с начално и без образование е 24 пъти по-висок в сравнение с риска от бедност при лицата с висше образование за българската етническа група и 11 пъти по-висок за турската етническа група. При лицата, определили се като роми – 57.3% с начално и без образование са бедни, докато при лицата с висше образование няма нито един беден.

Предвид негативните тенденции на пазара на труда при ромите, все пак остава алтернатива за осигуряване на вид заетост и възможност за тяхната социална интеграция чрез включването им в програми и мерки за временна/субсидирана заетост. Това обстоятелство води след себе си възможности за здравно и пенсионно осигуряване, както и налични възможности за свободен достъп до качествени здравни и социални грижи, но не води до устойчиво интегриране на пазара на труда.

Посоката на трайна интеграция на пазара на труда на ромите в община Шумен е свързана с предизвикателства по отношение разкриване на свободни работни места в реалния сектор на икономиката, преодоляване на негативните обществени нагласи и трудова дискриминация, промотиране на социалното предприемачество, трудовото медиаторство и широкия граждански диалог. Икономически неактивните лица ромите са потенциална работната сила на пазара на труда. Тяхното интегриране на пазара на труда и активно включване в заетост трябва да продължи с прилагането на подходящи целенасочени действия.

„ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ”

Жилищните условия и техническата инфраструктурата на терените, които обитава целевата група, са в задоволително състояние.

Една от основните дейности и отговорности на Община Шумен е изграждане на подходяща социална инфраструктура, която да осигури по-добри условия на живот на гражданите. Като предоставя услуга, свързана с настаняване и осигуряване на нормални условия за живот на граждани от ромски произход, в неравностойно

положение, които не могат да си позволят собствен дом или жилище под наем на пазарни цени и които на практика нямат друга алтернатива, Общината изпълнява своите задължения към обществото и осъществява дейност в обществена полза. С цел да се осигури интегриран подход за решаване на жилищните проблеми на територията на община Шумен е приета Наредба за реда и условията за настаняване под наем в социални жилища, с решение на Общински съвет - Шумен. С нея се дава възможност успоредно с настаняването да се изпълняват специфични социални условия, включени в социален пакет, чиято цел е развиване на професионални и лични компетенции у ползвателите, което от своя страна ще създаде благоприятни възможности за подобряване на социалния им статус.

Към 31.12.2020 г. Общината разполага с 486 общински жилища и 37 стаи в сградата на ул. „Шуменска комуна” № 22. В тези жилища се настаняват лица и семейства, които не притежават собствено жилище, не са прехвърляли жилищен имот в 5 годишен период, които са с ниски доходи и адресната им регистрация в община Шумен е без прекъсване през последните 5 години.

За последните години са предприети редица мерки за преодоляване на жилищни проблеми:

Приоритетно, съгласно Наредбата за условията и реда за установяване на жилищни нужди, за настаняване под наем и за продажба на общински жилища (за краткост Наредбата), (приета с Реш. №222/08.10.2008 г. на ОбС - Шумен, изм. и доп. с Реш. №236/28.07.2016 г., изм. с Реш. 982 от 31.01.2019 г., изм. и доп. с Реш. 242 от 29.10.2020 г. на Общински съвет Шумен на ОбС-Шумен) в общински жилища се настаняват семейства, в които един от членовете е с ЕР на ТЕЛК, самотни родители, семейства с две и повече деца и млади семейства. От рисковите групи в общински жилища през 2020 г. са настанени с 2 лица и семейства по-малко в сравнение с предходната година, а именно: 15 лица и семейства, в които един от членовете е с намалена работоспособност или социална адаптация (6 от ромски произход), 6 самотни родители (3 от ромски произход) и 21 семейства с две и повече деца (7 от ромски произход). Най-голям е броя – 74 на настанените в общински жилища лица и семейства (18 от ромски произход), изпаднали в тежко материално, семейно и битово състояние.

За самотни лица и възрастни хора в тежко материално състояние, младежи и девойки без родители, обитавали социални заведения, самотни инвалиди с ниски пенсии и самотни родители на непълнолетни деца са предвидени стаи в сграда в гр. Шумен, на ул. „Шуменска комуна” №22. Жилищната среда за настанените лица е значително подобрена, след извършени ремонти дейности от Общинско предприятие „Общински жилища и имоти”.

Младежи, напуснали институции и нуждаещи се от подкрепа и социализиране се настаняват в едно Защитено жилище в с. Царев Брод, общ. Шумен и в две Наблюдавани жилища в гр. Шумен на ул. Дедеагач 17 и ул. Дедеагач 1А. В тези жилища с общ капацитет 14 места се настаняват млади хора от 18 до 35 години, с които се работи за тяхната социална интеграция и професионална реализация при прехода към самостоятелен и независим живот. Това са младежи, които не получават подкрепа от биологичните си семейства.

При получени сигнали от граждани или от органите на МВР, Дирекция „Социално подпомагане”, МБАЛ АД и др. институции лица, изпаднали в безпомощност през зимния период се настаняват временно в общинското общежитие на ул. „Шуменска комуна” №22, ет. 1. За целта за Кризисен център са определени четири стаи от общежитието, като наема и консумативите са за сметка на общинския бюджет. Бездомните лица получават подслон до края на месец март на следващата година, оказва им се съдействие от социални работници от Дирекция „Социално

подпомагане” за получаване на социални помощи и услуги, настаняване в специализирана институция при необходимост и др. На лицата се предоставя и топла храна за обяд от функциониращата към Общината Обществена трапезария.

Предвид възникналата необходимост от осигуряване на подслон през зимния период на такива лица, Община Шумен е предприела следните действия:

Общински съвет Шумен е взел решение за разкриване на „Център за временно настаняване“ като държавно делегирана дейност с капацитет 15 места и местоположение: гр. Шумен, ул. „Шуменска комуна“ № 22. Извършен е ремонт на определените за целта помещения, които са изцяло оборудвани със средства от общинския бюджет.

От месец януари до месец март и от месец ноември до месец декември 2020 в определените за Кризисен център стаи в общинското общежитие на ул. „Шуменска комуна“ № 22, ет. 1 са получили подслон 15 лица, изпаднали в безпомощност. За всички тях не е намерена алтернативна възможност да напуснат центъра след приключване на зимния сезон. Необходимите средства за заплащане на ел. енергия, вода и други консумативи в помещенията, в които живеят бездомните лица се осигуряват от общинския бюджет, като същите са осигурени единствено за отминалия зимен сезон.

Община Шумен не разполага с финансови средства за целогодишна издръжка на социалната услуга като местна дейност. От 2012 година до настоящия момент не е получена Заповед за разкриване на Центъра като държавно-делегирана дейност от Агенция за социално подпомагане, а в същото време ежесечно изниква необходимост да се осигури подслон за бездомни лица. Това е проблем на областно ниво, тъй като в гр. Шумен е концентриран голям брой лица без дом, които не са само от града.

За град Шумен има 3 броя обособени съществуващи терени - /в това число и в кв. Дивдядово/, „Гривица“ и „Млада гвардия“, за които има потенциал за застрояване в непосредствена близост до зоните. До този момент цялостен ПУП на жилищни територии не са правени, освен частични изменения на отделни имоти. За тези квартали в град Шумен има действащ ПУП от 90-те години, както и предвидена улична мрежа. Съществуващата инфраструктура в част от тези квартали е все още в лошо състояние. Необходимо е изграждане на канализация и водопровод в част от тези квартали, както и подобряване на уличното осветление.

През 2020 г. стартира реализацията на проект „Изграждане на социални жилища в гр. Шумен“, финансиран по оперативна програма „Региони в растеж“, по който ще бъдат изградени 51 броя социални жилища в това число 1 брой за хора с увреждане на стойност 2 910 238,55 лв. Те са ситуирани в кв. Тракия и след изграждането в средата на 2021 г. им ще бъдат разпределени съгласно Наредба за реда и условията за настаняване под наем в социални жилища.

Все още остават предизвикателства за решаване като:

1. Узаконяване, изработване на Подробен устройствен план, кадастрални карти и регистри към тях.
2. Подобряване средата на живот чрез изграждане на социална инфраструктура
3. Завършване на започнатите инфраструктурни проекти за изграждане на улици и ВИК мрежа в кварталите и населените места с висока концентрация на ромско население.
4. Продължаване ремонтите на наличните сгради, които все още са в крайно лошо материално-техническо състояние.

„ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Независимо от наличието на правна рамка, дискриминационните прояви и антиромските нагласи продължават да създават бариери пред ромската общност в община Шумен.

Продължава тенденцията за бедност, безработицата, ниското ниво на образование в сегрегирани училища и класове, неподходящи жилищни условия, лошото здравеопазване и благосъстояние сред част от ромското население, които поставят в неравноправно положение представителите на тези общности.

Социалната изолация засилва предразсъдъците срещу ромите, което прави тяхната маргинализация социално приемлива и засилва антиромските нагласи. Ромите продължават да се сблъскват с дълбоко вкоренени негативни обществени нагласи и предразсъдъци.

Ромските жени в община Шумен все още са изправени пред неравенства в много отношения, които крайната бедност, изключването и дискриминацията засилват още повече. Ромските деца и жени се сблъскват с различни форми на дискриминация, включително и множествена дискриминация, трафика на хора, бракове на непълнолетни и принудителни бракове.

За изпълнението на този приоритет на територията на общината са отговорни всички институции и ведомства, Комисията за защита от дискриминация, консултативни структури и други, съобразно техните компетенции. Всички институции, които осъществяват интеграционните политики работят в духа на основните международни и национални документи, които защитават и гарантират основните права и свободи на гражданите и са основополагащи за дейността на ООН и за изграждането на Европейския съюз.

МКБППМН в община Шумен разполага с обществени възпитатели, които имат за задача да оказват помощ на родителите или на лицата, които ги заместват.

Общественият възпитател оказва на родителите или лицата, които ги заместват помощ във възпитанието на малолетните и непълнолетните. Съдействат за правилното организиране на обучението, труда и почивката, следи за поведението на малолетните и да полага грижи за правилното им насочване, сигнализира компетентните органи, когато съществува опасност за физическото или психическото развитие на малолетния или непълнолетния.

Превантивната дейност на обществените възпитатели е насочена предимно към трудности и проблеми в развитието и поведението на децата. Базовите теми, по които са консултирани родителите са „Заздравяване комуникацията и емоционалната връзка между родители и деца”, „Мотивация и осъзнаване необходимостта от добро образование”, „Превенция на употребата на алкохол и цигари” „Симптоми и признаци при употреба на ПАВ”, „Как да разпознаем детето преживяло насилие”, „Трафик на хора”.

Основен приоритет в работата на МКБППМН с родителите е изграждането на партньорски отношения основани на взаимно доверие, общи цели и двупосочна комуникация, които спомагат постигането на успех и добри резултати.

Проведени са информационни кампании с насоченост към родителите, разработени и издадени са методически материали - „Книжка за родители - как да предпазваме децата си”, „Ако детето ви се държи странно проверете дали не взема наркотици”, „Как да разпознаем детето, преживяло насилие”, „Трафик на хора”.

МКБППМН работи превантивно по гарантиране правата на гражданите недопускане и противодействие проявите на нетолерантност. Общественият възпитател и психолозите съблюдават за спазването на законите. Изготвени са

информационни материали и проведени информационни кампании по гарантиране правата на гражданите - изготвени и разпространени брошури „Какво е трафик на хора“ /една модерна форма на робство/. Трафикът на хора е една от най-сериозните форми за потъпкване на основните човешки права!

За периода 2020-2021г. МКБППМН е работила по 11 случая на предотвратени противообществени прояви. Проблемните населени места и квартали в община Шумен са: с. Ивански, квартал „Витоша“, „Еверест“ и „Под манастира“. Обществените възпитатели извършват корекционно-възпитателна работа с извършителите на противообществени прояви и престъпления, с цел недопускане и предотвратяване на нови противообществени прояви.

В статистиката на МКБППМН за посочения период 2020-2021г. са извършени 3бр. домови кражби от малолетни и непълнолетни.

Институт по социални дейности и практики (ИСДП) работим съвместно за социални услуги за деца и семейства в Шумен, работи по случаи с деца и родители, насочени с направления от Дирекция „Социално подпомагане“/ Отдел закрила на детето. Активна е работата на организацията за защита правата на децата и семействата. Организираме кампании за повишаване чувствителността на общността към проблемите на социално уязвими групи.

ИСДП чрез КСУДС- Шумен и останалите структури по места, организира обучения и групови програми за деца и родители, насочени към превенция и ранно детско развитие. Чрез обучителните ни програми подкрепяме развитието на компетенциите на специалисти от социални и образователни институции.

Организираната подкрепа е за деца и семейства от различни целеви групи, които преживяват поредица от трудности. Тридесет процента /30%/ от насочените случаи са семейства, поставени в риск от социално изключване.

Експертиза на екипа е насочен към:

- Консултиране и подкрепа за промяна и преодоляване на трудности във връзка с родител – дете. Към услугата се насочват родители с дефицити в родителските умения, които чрез подкрепа от специалисти се грижат за децата си в семейна среда.
- Интензивна подкрепа, информиране, застъпничество и придружаване на родители в грижите за деца. Услугата се ползва най – често от млади родители, които нямат подкрепяща среда. Придружавани са активно от специалисти за регистриране при лекар, записване в детска градина, училище, ДБТ, кандидатстване за общинско жилище и пр.
- Консултиране, информиране и подкрепа на непълнолетни бременни и майки.
- Оценка на родителски капацитет.
- Интензивна подкрепа на деца в среден и висок риск да отпаднат от училище и за деца за които има риск да попаднат в неблагоприятна среда за развитие чрез услугата Център за работа с деца на улицата.

Общественият ред и сигурност се организира в рамките на ОДМВР Шумен, като за територията на община Шумен отговаря РУ- Шумен.

Все още пред община Шумен и отговорните институции, свързани с „Върховенството и недискриминацията“, остават предизвикателства за целенасочена работа и постигане на по-високи резултати, по отношение на:

- Повишаване на информираността по отношение на „равноценността“ на културите и уважение на културното многообразие;
- Повишаване на информираността за бедността като фактор за появата на негативни социални феномени и за етническата хетерогенност на зоните с

- концентрация на бедност;
- Подобряване на мерките за социална реинтеграция на лишените от свобода, принадлежащи към етнически малцинства или произхождащи от социална среда, характерна с дълбока бедност, вкл. чрез целенасочено междуинституционално подпомагане;
  - Подобряване на услугите по правна защита на лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на лица, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
  - Подобряване достъпа на ромските жени до правна помощ и правосъдие.
  - Подобряване на мерките за закрила на малолетни и непълнолетни лица, принадлежащи към етнически малцинства, както и на деца, живеещи в домакинства с дълбока бедност;
  - Повишаване на гражданското участие и информираност за гражданските права и задължения на лицата, живеещи в зоните с концентрация на бедност;
  - Повишаване на информираността на ромите с акцент върху ромските жени и младежи, във връзка с възможностите за достъп до правна помощ;
  - Превенция на специфичните форми на трафик на хора в зоните с концентрация на бедност и осигуряване на допълнителни мерки при защита на жертвите на трафик на хора, принадлежащи към етнически малцинства

Изпълнението на мерките по приоритет „Върховенство на закона и антидискриминация“ ще допринесе за изпълнение на индикаторите по приоритет „Социално включване“ от „НПР: България 2030“ и има основна роля за изпълнението на Цел 5 „Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета“, Цел 10 „Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите“, Цел 16 „Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всеки и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички нива“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

„КУЛТУРА И МЕДИИ“

В община Шумен към 2021 г. развиват дейност 35 читалища, 7 културни института и 20 медии.

Читалищата са равномерно представени по населени места, като 23 от тях се намират в селата на общината, а 12 в Шумен-град.

Всички от тях успешно изпълняват културно-просветна, библиотечна и лекционна дейност, приобщавайки хора от различни етноси и възрасти и популяризирайки дейностите, свързани с тях.

Като основни представители и тясно свързани с културата на етносите са НЧ „Евролил 2005“ и НЧ „Уилям Сароян 2016“, НЧ „Евролил 2005“ не разполага със сграден фонд, но с успех осъществява дейност и популяризира ромската култура, чрез танцувална формация „Евролилските пантери“, с която участват в общински и регионални прояви.

Съвместните дейности на различните институции – читалища, културни институти, медии и отдел „Култура и реклама“ към Община Шумен са в посока отбелязване на традиционните празници, популяризиране на фолклора на ромски и други етноси. , Има изградена традиция за участие на ромски състави в концерти и Карнавала на плодородието, представяне на млади ромски творци в конкурс за ромска поезия и др.

И през 2020 г. Община Шумен финансира дейности през Културния календар, които целят повишаване на възможностите за съхраняване на традициите на представените в общината етноси и култура. Заложените инициативи в Културния календар на Община Шумен за 2020 година са проведени с голям интерес от страна на ромското население.

И през 2020 г. своевременно е подавана информация към регионалните медии за събитията от всички сфери на живота на ромската общност в Община Шумен.

Подобни дейности са заложили с много висок интензитет и в настоящия План за действие за периода 2021- 2023 г.

Това са: Честване на Банго Васил /ромската нова година/, арменската, руската; 8 април – Ден на ромите – ромска поезия, поднасяне на венци и цветя; 6 май – Гергьовден; 1 юни – Ден на детето; Рамазан – байрям; Курбан – байрям.

Общински фонд „Култура“ – подпомага културните прояви и инициативи с общинско, регионално, национално и международно значение. Като финансирането за културен календар на Община Шумен за 2021 г. е в размер на 55 000 лв. Такива средства през общинския бюджет ще бъдат осигурени респективно и за 2022 и 2023 г.

Друга възможност за финансиране на младежки творчески проекти в областта на изобразителното изкуство, визуалното изкуство и др. са възможни фонд „Култура“ на общината като бюджетът за 2021 г. е в размер на 50 000 лв

В резюме би могло да се каже, че въпреки наситения Културен календар и събитията на общинско ниво, свързани с представянето на културното многообразие на етносите, не се наблюдава засилен интерес за участие.

В Община Шумен към момента не е налично присъствие, но има възможност за навлизане на ромски медии и интернет платформи, които да работят в посока изграждане и представяне на положителния образ на ромския етнос.

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване. Затова считаме, че съществуват възможности и нереализиран потенциал в общината за подкрепа на различни видове изкуство, вкл. и на аматьорското изкуство, отново чрез финансиране на проекти през общински фонд „Култура“ или през Министерството на културата. Тези и други възможности са идентифицирани и заложили като потенциални мерки за развитие в Приоритет „КУЛТУРА И МЕДИИ“ в настоящия план.

III. ПРИОРИТЕТИ

ОБРАЗОВАНИЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, ЗАЕТОСТ, ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ, ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, КУЛТУРА И МЕДИИ

За постигане на напредък в рамките на периода 2021-2023 в План за действие на община Шумен за изпълнение на Стратегията на област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) се залага на следните водещи принципи:

- Превантивност на мерките – предприемане на действия за отстраняване и намаляване на причините за риск от неравнопоставеност и социално изключване;
- Ефикасност, кохерентност и ефективност – кохерентност между рамката на ЕС и

други политики, инструменти за финансиране, Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), антидискриминационно законодателство, разширяване). Реализиране на цели и мерки за постигане на напредък към целите за равенство, приобщаване и участие на ромите;

- Допълняемост – допълване с други стратегически документи на областно и национално ниво
- Партньорство – поставяне на общи цели, приемане на съгласувани подходи за работа, споделяне на информация и опит между всички заинтересовани страни;
- Недопускане на дискриминация - пълноценно и активно участие на всички в обществения живот;
- Включване на лица от маргинализираните групи в дейностите по промяна на условията и начина на живот с постепенно нарастване на тяхната ангажираност до пълно обхващане на всички жители в съответното населено място;
- Иновативност в прилагане на нови подходи в политиките за равенство и приобщаване.
- Межкултурен подход;
- Осъзнаване на измерението за равенството между половете;
- Участие на гражданското общество чрез НПО сектор
- Активно участие на ромите.

IV. МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

Организацията по изпълнението на политиките за равноправно приобщаване и участие на ромите е изградена на базата на ефективно и целенасочено използване на наличните ресурси на национално, регионално и местно ниво, както и тези на европейско ниво, произтичащи от членството на страната в ЕС и достъпа до фондовете на ЕС за програмен период 2021-2027 г.

Основен стратегически документ за прилагане политиките на национално ниво е Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) чрез инструмента Национален план за действие (НПД).

Основен стратегически документ за прилагане политиките на регионално ниво Стратегия на област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021 – 2030 г.).

Планът за действие на община Шумен е разработен за периода 2021 – 2023 г. и е съобразен с цитираните по-горе програмни стратегически документи. Приоритетите и мерките изведени в Плана за действие изцяло отчитат идентифицираните мерки в Националния план за действие разработен за периода 2021 – 2023 г.

За изпълнението на Планът за действие на община Шумен са преприети действия по конкретни формите и механизми за междуинституционална координация и междусекторно сътрудничество.

Изпълнението на плана е съвместна задача на органите на местната власт, Регионална дирекция „Социално подпомагане“, Дирекция „Бюро по труда“, Комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, служители на МВР (детска педагогическа стая), Комплекс за социални услуги за деца и семейства, представители на общностите, за които са предназначени мерките, училищата и детските градини на територията на общината. При изпълнението на Плана ще се съблюдава принципа на партньорство с местните общности и представители на целевата група.

Финансирането на изпълнението на дейностите ще се осъществява със средства от Общинския бюджет, Републиканския бюджет и със значителен размер на средства от

европейски фондове за периода 2021 – 2027 г., както и договорени европейски средства от оперативните програми действащи за периода 2014 – 2020.

Със Заповед № РД-25-1828/02.08.2021 г. е определен оперативен общински екип за разработване на Плана за действие на община Шумен 2021 – 2023.

Той включва:

- Председател, който има ролята на Общинския координатор за изготвянето на областната стратегия;
- Ресорните Зам.-кметове на общината;
- Секретаря на общината;
- Представители на общинския съвет;
- Представители от общината отговарящи за образование, здравеопазване, жилищна среда и инфраструктура, култура;
- представители от: Дирекция „Социално подпомагане“, Дирекция „Бюро по труда“, Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни; служители на МВР (детска педагогическа стая); директори на училища и детски градини;
- представители от общностите, за които са предазначени мерките;
- неправителствени организации, работещи в сферата на интеграцията.

V. МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

В изпълнение на План в община Шумен ще се сформира и определи състава на **Звено за мониторинг и оценка** като относително самостоятелна структура.

Звеното за мониторинг и оценка изготвя до 1 февруари мониторингов доклад за изпълнението на Плана за действие на община Шумен в изпълнение на областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за предходната година, който се изпраща до Областния управител.

Планът и резултатите от неговото изпълнение се консултират с местните общности и се представят на средствата за масова информация, граждански организации, НПО и общественост.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес.

Планът за действие на община Шумен за изпълнение на Стратегията на област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030), задава насоки на действия в приоритетните области. Те могат да бъдат допълвани и актуализирани, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социално-икономическата ситуация.

VII. ПРИЛОЖЕНИЕ

(Анкета на най-наболелите проблеми, свързани с живота българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Шумен)

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция социално подпомагане
БГУСП	Български граждани в уязвимо социално положение
ДАЗД	Държавна агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДГ	Детски градини
ДСП	Дирекция Социално подпомагане
ИСДП	Институт за социални дейности и практики
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛЗ	Лечебни заведения
МАГ	Местна активна група
МВР	Министерство на вътрешните работи
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОН	Министерство на образованието и науката
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НП	Национални програми
НПО	Неправителствена организация
ОЗД	Отдел Закрила на детето
ОЗЦ	Общински здравен център
ОП	Оперативни програми
ОПЛ	Общопрактикуващи лекари
ОП НОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОП РЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
РУО	Регионално управление на образованието
РУП	Районно управление на полицията
СКЦ	Семейно-консултативен център
ЦКБППМН	Централна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
ЦОИДУЕМ	Център за образователна интеграция за деца и ученици от етническите малцинства
ЦОП	Център за обществен а подкрпа